

Biologische melkveehouderij laat gunstig rendement zien

Bedrijfsomvang gemiddeld groter, hoeveelheid jongvee kleiner dan bij reguliere bedrijven

Het landbouw Economisch Instituut verzamelde en verwerkte de Economische resultaten van de Bioveebedrijven van het boekjaar 1999/2000. De resultaten van de groep bioveebedrijven wijken over het algemeen weinig af van die van andere biologische gespecialiseerde melkveebedrijven zodat met dit artikel tevens een indruk wordt gegeven van de rentabiliteit van de biologische melkveehouderij in het algemeen.

ONDERZOEK

Aan het project Bioveem namen 10 bedrijven deel. Zeven op zandgrond, twee op klei en één op veen. De omvang varieert van 31 tot 57 hectare. In tabel 1 worden een aantal algemene kengetallen van de bedrijven weergegeven. Opgemerkt moet worden dat de groep bioveebedrijven in het laatste boekjaar door een wisseling van bedrijven anders van samenstelling is. Gewijzigde kenmerken in het laatste jaar t.o.v. vorig jaar kunnen worden veroorzaakt door zowel verandering van de bedrijven zelf als ook doordat nieuwe bedrijven het gemiddelde beïnvloeden.

De totale oppervlakte van de Bioveebedrijven is met bijna 43 hectare zo'n 8 hectare groter dan die van gangbare melkveebedrijven. Het aantal melkkoeien verschilt niet veel, maar de totale melkproductie per bedrijf is circa 70.000 liter melk lager.

De melkproductie per hectare is op de Bioveebedrijven bijna 8500 kg melk per hectare (gangbaar: 12.600 kg). Deze intensiteit varieert op de Bioveebedrijven sterk van bijna 5000 kg melk tot 11.000 kg per hectare. Het meest extensieve Bioveebedrijf is zo goed als zelf-

voorzienend, ook in krachtvoer productie. De melkgift per koe is ongeveer 1000 kg lager dan gangbaar. Ook de hoeveelheid jongvee per melkkoe is op de Bioveebedrijven beduidend lager: 6,7 stuks jongvee per 10 melkkoeien tegenover 8,7 stuks op gangbare bedrijven. De krachtvoergift is zo'n 1000 kg per koe lager. De bioveem-bedrijven zijn alle gespecialiseerde melkveebedrijven. Van de 10 bedrijven zijn er 3 bedrijven met alleen grasland, één bedrijf met naast grasland ook nog maïs en zes bedrijven die gras en/of maïs en andere voedergrassen zoals luzerne en voedergranen verbouwen.

Tabel 2 bevat de economische resultaten van de groep Bioveebedrijven, met daarnaast de voorlopige gemiddelden van het gemiddelde gangbare melkveebedrijf uit het Bedrijven Informatie Net van LEI voor de boekjaren 1998/99 en 1999/00. Deze resultaten worden weergegeven per 100 kg geproduceerde melk.

Melkopbrengsten

Een bedrijf, waar de melk tot kaas verwerkt wordt, is niet in het overzicht opgenomen vanwege de sterk afwijkende

kosten en opbrengsten. De melkopbrengsten van de overige melkleverende bioveebedrijven variëren van 80 tot 84 cent per liter melk. Deze verschillen worden mede veroorzaakt door verschillen in gehalten in de melk (vetgehalte varieert van 4,0 % tot 4,3 % en eiwit van 3,32 % tot 3,48 %). Overigens zijn deze gehalten lager dan bij gangbaar (voor zoveel vet en eiwit ongeveer 0,1 % lager). De biologische melkprijs volgt de prijsdaling van de gangbare melkprijs. Verder is de hoeveelheid eerste klas melk van invloed op de melkprijs. Van de 9 bedrijven weten 6 bedrijven 100 % eerste klas melk af te leveren. De grootste verschillen in melkprijs worden nog steeds veroorzaakt door de afnemers van melk. De uitbetalingsprijzen verschillen en de keuze van de afnemer is dus steeds van belang. De uiteindelijke melkopbrengst was voor de Bioveebedrijven gemiddeld 9 cent per liter hoger dan de gangbare melkopbrengst.

Omzet en aanwas

De post 'omzet en aanwas' per 100 kg melk varieert zeer sterk van f 5,50,- tot ruim f 14,- per 100 kg melk. Omzet en aanwas is afhankelijk van de melkproductie per koe (hoe hoger des te minder uitstoot per 100 kg), de jongvee- en vleesveebezetting per melkkoe en het vervangingspercentage. Dit vervangingspercentage is op de bioveebedrijven met 25 % beduidend lager dan op gangbare bedrijven (34 %). Verder speelt de opbrengstprijs per dier natuurlijk een rol. Deze opbrengstprijs is voor kalveren ongeveer gelijk; voor de koeien wordt gemiddeld f 200 per koe meer ontvangen op de Bioveebedrijven. De verschillen

Tabel 1: kenmerken van bioveebedrijven en gespecialiseerde gangbare melkveebedrijven (1999/2000 t.o.v. 1998/1999)

	Bioveem		Gangbaar gespecialiseerd melkvee (LEI)	
	1998/99	1999/00	1998/99	1999/00
Oppervlakte (ha)	42,2	42,8	34,0	34,9
Grasland (ha)	37,7	36,9	28,1	28,2
Aantal melkkoeien	55	54,6	53,9	56,6
Totale melkproductie (x 1000 kg)	340	363	400	430
Melkproductie per ha (kg)	8060	8488	11730	12628
Melk per koe (kg)	6165	6651	7400	7601
Krachtvoer per koe (kg)	1161	1181	2240	2152
Stuks jongvee per koe	0,59	0,67	0,87	0,87

Tabel 2: kostprijs van melk van Bioveebedrijven, overige biologische melkveebedrijven en van gangbare (LEI) bedrijven in 1998/99 en 1999/00 (gld/100 kg)

	Bioveem		Gangbaar LEI	
	1998/99	1999/00	1998/99	1999/00
Aantal bedrijven	8	9 *)	290	437 *)
Opbrengsten				
Melk	85,22	81,57	75,96	72,61
Omzet en aanwas	9,41	9,46	8,61	8,57
Overig	10,95	14,24	3,24	3,28
Totaal opbrengsten 105,57	105,27	87,81	84,46	
Kosten				
Voer	14,88	12,58	13,01	12,21
Arbeid	43,82	40,65	34,53	34,80
Werk door derden	5,59	5,70	4,28	4,54
Machines, werktuigen, materialen	14,04	17,86	12,81	12,94
Grond en gebouwen	23,51	25,60	15,69	16,35
Quotum	5,72	5,15	9,55	10,93
Overig	15,45	16,27	15,72	18,44
Totaal kosten	123,01	123,81	105,59	107,31
Netto bedrijfsresultaat	-17,44	-18,54	-17,78	-22,85
Arbeidsopbrengst	26,38	22,11	16,75	11,95
Netto kostprijs	102,65	100,11	93,74	95,46

*) zelfzuvelaar niet in dit overzicht opgenomen

tussen de bedrijven zijn echter groot: er zijn twee bedrijven die de dieren goed in het biologische kanaal kunnen afzetten en deze ontvangen dan ook f 600 per dier meer dan de gangbare prijs. De uiteindelijke post omzet en aanwas is op de Bioveebedrijven 90 cent per 100 kg melk hoger dan gangbaar.

Overige opbrengsten

De post overige opbrengsten is op de Bioveebedrijven aanzienlijk (14 % van de totale opbrengsten), zeker vergeleken met gangbare bedrijven. Deze overige opbrengsten zijn zeer divers: werk voor derden, Mc Sharry toeslagen, beheersvergoedingen, inkomsten vanuit subsidieregelingen.

Voerkosten

De voerkosten variëren van f 5,- tot f 19,- per 100 kg, en zijn afhankelijk van de intensiteit van het bedrijf. Het bedrijf met de laagste voerkosten streeft de zelfvoorzienendheid na en koopt nauwelijks krachtvoer aan. De krachtvoergift varieert van 90 kg tot 1800 kg per koe. De hogere krachtvoergiften vinden plaats op de bedrijven met hogere melkgiften per koe. De prijs per kg krachtvoer varieert van 45 cent tot 60 cent per kg (exclusief het zelftelende bedrijf), en is daarmee 16 cent hoger dan de gangbare krachtvoerprijs.

De uiteindelijke voerkosten per 100 kg melk op de Bioveebedrijven zijn nau-

welijks hoger dan gangbaar. Hogere krachtvoerprijs en lagere krachtvoergiften compenseren elkaar.

Omdat er tussen de bedrijven sprake is van een grote spreiding in omzet en aanwas liggen hier vooral mogelijkheden om het rendement te verhogen.

Bewerkingskosten

De bewerkingskosten bestaan uit kosten van (eigen) arbeid, mechanisatie en werk door derden. De kosten van arbeid bestaan uit betaalde arbeid en eigen arbeid (en gezinsleden). De bedrijven hebben opgegeven hoeveel uur per jaar aan het bedrijf worden besteed, en op basis hiervan worden de arbeidskosten berekend volgens een bepaald uurtarief. De arbeidskosten variëren enorm, van 23 cent tot bijna 67 cent per liter. Een spreiding die ook aanwezig is op gangbare bedrijven. Dat op biologische bedrijven de bewerkingskosten hoger zijn ligt voor de hand. De extensieve bedrijfsvoering vraagt meer arbeid, evenals bijvoorbeeld de teelt van krachtvoerachtige gewassen en de mechanische onkruidbestrijding.

Grond en gebouwen

De kosten van grond worden berekend aan de hand van de waarde van de grond waarover een lage (grond)rente wordt berekend. De waarde van de grond wordt vastgesteld aan de hand van in de regio gebruikelijke verkoop-

prijzen. In geval van pacht wordt uitgegaan van de werkelijke pachtprizen. Extensieve bedrijven maken over het algemeen hogere kosten voor grond en gebouwen doordat vooral de grondkosten over minder liters melk moeten worden uitgesmeerd. Het verschil met gangbaar bedraagt ruim 9 cent per liter melk.

Quotumkosten

Aangekochte melk wordt in de systematiek van de LEI-boekhouding afgeschreven in een periode van 7 jaar. Gemiddeld zijn op de gangbare bedrijven de quotumkosten wederom toegenomen; men blijft dus investeren in melkquotum. Van de bioveebedrijven hebben vier bedrijven de afgelopen jaren quotum aangekocht of geleased.

Netto kostprijs

De netto kostprijs is het verschil tussen de totale kosten, verminderd met andere opbrengsten dan melk zoals omzet en aanwas en overige opbrengsten. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat tegenover deze extra (overige) opbrengsten kosten moeten worden gemaakt die net zo hoog zijn als de opbrengsten. Wat resteert is dan de netto kostprijs voor melk. Deze varieert op de bioveebedrijven van 67 cent tot 117 cent per liter. De arbeidskosten en ook de spreiding daarvan spelen een grote rol. Exclusief de arbeidskosten varieert de kostprijs van 48 cent tot 71 cent per liter.

Op bedrijfsniveau zijn op de Bioveebedrijven de opbrengsten uit de rundveehouderijtak, ondanks de kleinere bedrijfsomvang, nog circa f 13.000 hoger (vooral dankzij de hogere melkprijs). De overige opbrengsten doen nog een extra duik in het zakje met ongeveer f 20.000 meer. Hier staan wel iets hogere kosten tegenover. De arbeidsopbrengst van het bedrijf is echter circa f 20.000 hoger op de bioveebedrijven.

Kortom: de biologisch melkveehouderij laat zelfs bij een kleinere bedrijfsomvang gemiddeld een beter rendement zien dan de gangbare melkveehouderij. Het zijn vooral de overige opbrengsten die dit (relatief) positieve resultaat bepalen. Veel zal afhangen van de managementcapaciteiten van de veehouder bij de verdere ontwikkeling van het bedrijf.